

آینده‌پژوهی اهداف ائتلاف ضد داعش با تکنیک فراتحلیل شبکه‌ای

محمد رضا جمشیدی

جمعی اداره آموزش و پژوهش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران (نویسنده مسئول)
Mrjamshidi668@Gmail.Com

جواد توسلی نوقایی

دانشجوی دکترای مدیریت آموزشی و مدرس دانشگاه فرهنگیان
Tavasoli.Javad@Yahoo.Com

سیدحسن حسینی

دانشجوی دکترای مدیریت دفاعی دانشگاه عالی دفاع ملی
J8t2003@Yahoo.Com

مهران کشتکار

دانشجوی دکترای مدیریت راهبردی دانش دانشگاه عالی دفاع ملی
Keshkar.M8@Gmail.Com

تورج اسکندری

دانشجوی دکترای مدیریت راهبردی دانشگاه عالی دفاع ملی
Eskandari.SM92@Gmail.Com

تاریخ پذیرش: ۹۴/۴/۸

تاریخ دریافت: ۹۳/۱۲/۲۲

چکیده

آمریکا و متحدانش پس از گذشت زمانی طولانی از فعالیت‌های خشونت‌بار داعش در منطقه جنوب آسیای غربی، در راستای اهدافی خاص تحت پوشش مبارزه با تروریسم اقدام به تشکیل ائتلاف و شروع به حمله به مواضع داعش نمودند. هرچند اهداف این اقدام از سوی آنها اعلام گردیده، ولی بنا به سوابق قبلی آمریکا، این اهداف غیرواقعی به نظر می‌رسد و نیاز است با آینده‌پژوهی و با پندگیری از گذشته به اهداف واقعی این ائتلاف پی برد. لذا تلاش بر این است تا در قالب پژوهش حاضر، با مراجعه به جامعه آماری که شامل دو دسته «مستندات، رسانه‌ها و مصاحبه‌ها» و «خبرگان» است، اهم اهداف پشت پرده تا حد زیادی مشخص گردد. داده‌های این تحقیق از دسته اول جامعه آماری با استفاده از تحلیل محتوا و به صورت اکتشافی استخراج گردید. پس از آن داده‌ها، در چند بخش کلی دسته‌بندی شده، پرسش‌نامه تنظیم و به جامعه آماری جهت قضاوت ارسال گردید. سرانجام با دریافت، قضاوت خبرگان، با استفاده از تکنیک فرآیند تحلیل شبکه‌ای و با بکارگیری نرم‌افزار سوپر دسیژن تحلیل و تعداد ۱۳ هدف مهم احصاء گردید که «تضعیف قدرت‌های منطقه خاورمیانه»، «حفظ امنیت رژیم صهیونیستی»، و «نفوذ مجدد آمریکا و متحدانش در خاورمیانه» به‌عنوان مهم‌ترین آنها است.

واژه‌های کلیدی: آینده‌پژوهی، داعش، اهداف ائتلاف ضد داعش، تکنیک فراتحلیل شبکه‌ای.

۱- مقدمه

داعش، ائتلافی است که از بنیادگران بعثی و افسران سابق ارتش عراق تشکیل شده است، افسرانی که با اشغال عراق از سوی آمریکا و سرنگونی صدام از ارتش اخراج و امتیازات خود را از دست دادند. به این ترتیب شبه‌نظامیان داعش لزوماً تنها از یک گروه رادیکال و ایدئولوژیک تشکیل نشده و بسیاری از به اصطلاح ناسیونالیست‌هایی که رؤیای احیای سیستم صدام را دارند نیز در این گروه حضور دارند (فیروزآبادی، ۱۳۹۳). این گروه سلفی تکفیری به شدت خطرناک توسط سعودی‌ها حمایت مالی و لجستیکی می‌شود و موجب بدنامی اسلام و تفکر والای دینی می‌شوند و به لحاظ سیاسی در مسیر صهیونیست‌ها و آمریکا در منطقه قدم بر می‌دارند. نبرد کنونی داعش در عراق، در واقع نبرد سعودی علیه ایران به جهت تسلط بر خاورمیانه است. به بیانی دیگر، روند نبردهای گروه داعش در عراق، نتیجه دسیسه چندساله دربار آل سعود برای نبرد با جمهوری اسلامی است (هندرسن، ۱۳۹۳). نیروهای داعش، ضمن اقدامات بی‌سابقه‌ای از قبیل قتل‌عام شیعیان در عراق و همچنین از بین بردن اماکن متبرکه شیعیان از یک سو، در صدد تحریک ایران می‌باشند و از سوی دیگر نظر برخی از اهل سنت عراق را نسبت به ایران منفی کرده و این ایده را ترویج داده‌اند که شیعیان ایران در حال تصرف قلمرو تاریخی اهل تسنن هستند (به نقل از مسجد جامعی، ۱۳۸۶). قطعاً این مهم، در راستای راهبردهای دشمنان انقلاب اسلامی ایران است. با این حال، در پس اتفاقات سریع و پیچیده و مبهم، و البته در یک تغییر معنادار، باراک اوباما رئیس‌جمهور آمریکا به مناسبت سالگرد ۱۱ سپتامبر، طی یک سخنرانی اعلام می‌دارد داعش، تهدیدی علیه منافع ملی و امنیت آمریکا است، لذا در هر نقطه باشد مورد حمله قرار خواهد گرفت (مرادی، ۱۳۹۳). تحلیل گران بر این باورند، در این شرایط، رفتار و رویکردها آمریکا و متحدانش در مقوله داعش، یک پارادوکس آشکار است.

بررسی منابع قابل دسترس نشان می‌دهد، در خصوص ماهیت و فلسفه اصلی آمریکا و متحدانش در تشکیل ائتلاف ضد داعش، ابهامات زیادی وجود دارد. مهم‌ترین سؤالی که از همان ابتدا در مورد این اقدام آمریکا مطرح شد این بود در صورتی که نیت واقعی بنیان این ائتلاف مبارزه با داعش است، چرا کشورهایمانند ایران، سوریه و روسیه در این

ائتلاف نیستند؛ به‌ویژه ایران که در سال‌های اخیر هم قربانی تروریسم بوده و هم پرچم‌دار مبارزه با تروریسم است. به همین دلایل کارشناسان و ناظران منطقه‌ای هدف از ایجاد این ائتلاف را دلایلی غیر از مبارزه با داعش می‌دانند. به هر حال آنچه مهم است، بحران تروریستی داعش از ابعاد مختلفی با امنیت ملی جمهوری اسلامی مرتبط است. این ارتباط را می‌توان حداقل از دو منظر زیر بررسی نمود:

- ماهیت ضد اسلامی ایرانی داعش و به تبع آن حمایت حامیان از شکل‌گیری و ادامه حیات آن؛
- دشمنی همیشگی ائتلاف ضد داعش به رهبری آمریکا و نیز برخی از متحدانش نسبت به جمهوری اسلامی ایران.

بر این مبنا، مهم‌ترین هدف این مطالعه، تحلیل اهداف کشورهای شرکت‌کننده در ائتلاف ضد داعش است. اهداف دیگر این تحقیق، واکاوی ماهیت اصلی گروه تروریستی داعش؛ واکاوی اهداف و انگیزه‌های گروه تروریستی داعش؛ و شناخت ائتلاف ضد داعش و بررسی اهداف آنان است. برای تحقق این اهداف، سؤال اصلی مطالعه حاضر این است که مهم‌ترین اولویت و اهداف ائتلاف ضد داعش چیست؟ واکاوی این جریان و پاسخ به سؤال یادشده از آن جهت که می‌تواند به تبیین واقعیت کمک نماید برای تصمیم‌گیرندگان جمهوری اسلامی ایران مفید است.

داعش، اهداف و مأموریت‌ها

داعش مخفف دولت اسلامی عراق و شام که یک سازمان تروریستی مسلح از سازمان‌های وابسته به القاعده است که اندیشه سلفی جهادی را پیشه خود کرده است و هدف سازمان دهندگان داعش نیز بازگرداندن چیزی است که آنان آن را «خلافت اسلامی و اجرای شریعت» می‌نامند و عراق و سوریه نیز جولانگاه عملیات داعش است (اسد، ۱۳۸۸). ریشه اصلی شکل‌گیری گروه‌هایی مانند داعش را باید در تحولات دهه آخر قرن بیستم در افغانستان دانست. با روی کار آمدن رژیم طالبان در افغانستان، این رژیم از القاعده حمایت کرد به گونه‌ای که القاعده توانست پایگاه‌های متعددی را در سراسر افغانستان و بیش از ۶۰ کشور جهان از جمله عراق دایر نماید. این گروه تروریستی که حمایت شدید غرب و نیز برخی کشورهای عربی منطقه خلیج فارس را به همراه داشت، در

شکی نیست یکی از بزرگ‌ترین حامیان گروه تروریستی داعش در منطقه، رژیم آل سعود است. به گونه‌ای که می‌توان گفت آنچه از حملات گروه تروریستی داعش در عراق برمی‌آید این است که این حملات نتیجه توطئه‌های آل سعود برای جنگ چندین ساله با ایران است. جنگی که داعش علیه عراق به راه انداخته است، در حقیقت جنگ عربستان علیه ایران برای سیطره یافتن بر منطقه غرب آسیاست (پرن‌دین، خرداد ۱۳۹۳). از نگاه عربستان، ایران مدعی رهبری منطقه و بسط نفوذ خود با رویکرد تشیع است. از این رو، هم‌پیمانان ایران به‌ویژه عراق و سوریه آماج حملات سعودی قرار دارند. راهبرد عربستان، ایجاد فتنه‌های طایفه‌ای و مذهبی است و از این رو در واقع نقشه شوم اربابان غربی و صهیونیستی خود را در منطقه پیاده می‌کند (فیروزآبادی و همکاران، ۱۳۹۳).

قطر یکی دیگر از کشورهایی است که به‌طور آشکار و پنهان از داعش حمایت می‌کند. این کشور کوچک، تحولات سال‌های اخیر جهان عرب را فرصتی برای بزرگ نشان دادن خود دیده و با دخالت‌هایی که در سوریه در حمایت از گروه‌های تروریستی به عمل آورد، عملاً سیاست خود را در مورد تغییرات جهان عرب اعلام کرد. این کشور در کنار عربستان، بیشترین تلاش را در تجهیز مخالفان مسلح در سوریه به عمل آورده است. سومین کشور بزرگ حامی داعش، بی‌شک ترکیه است. ترکیه همچنان به مسلح کردن داعش در سوریه و عراق ادامه می‌دهد، بیمارستان‌های دولتی این کشور، تروریست‌های مسلح را درمان می‌کنند، ورود تروریست‌ها به خاک عراق و سوریه از ترکیه ادامه دارد و در کنار همه این‌ها، دولت ترکیه نفت سرقت شده توسط داعش را هم خریداری می‌کند.

حامیان فرا منطقه‌ای

گروه داعش با دخالت مستقیم سازمان‌های نظامی و امنیتی آمریکا به وجود آمده است. کشورهای غربی و در رأس آن آمریکا، به دنبال جنگ عقیدتی و مذهبی در کشورهایی مثل عراق هستند. بنابراین سیاست حمایت‌گرایانه از گروه‌های تکفیری اتخاذ نموده‌اند تا شرایط جنگی بین طرفین شیعه و سنی تقویت گردد و جنگ اعتقادی و مذهبی صورت گیرد. در این جنگ اعتقادی، امکان حضور مجدد آمریکایی‌ها و انگلیسی‌ها در عراق به بهانه‌ی جلوگیری از یک جنگ اعتقادی

سال ۲۰۰۶ میلادی، «دولت اسلامی عراق» به رهبری ابوعمر البغدادی را تشکیل داد. هم‌اکنون ریاست دولت مذکور را ابوبکر بغدادی بر عهده دارد. وی با گسترش فعالیت‌ها، سازمان خود را به دولت اسلامی عراق و شام که نام مخفف آن داعش است، تغییر داد (فیروزآبادی و همکاران، ۱۳۹۳). با بکار بردن نام شام به‌جای سوریه که منطقه‌ای به گسترده‌ی سوریه، اردن، لبنان، رژیم صهیونیستی، فلسطین و بخش‌هایی از غرب عراق و صحرای سینا در مصر می‌باشد، ریشه‌های فکری این سازمان نمایان می‌شود. رهبران داعش آرمان بازگشت به دوران اقتدار خلافت اموی را به‌عنوان آرمان این سازمان در سر دارند (محمدیان، ۱۳۹۳).

به باور فیروزآبادی و همکاران (۱۳۹۳)، هسته اصلی داعش، ساخته و پرداخته سرویس‌های اطلاعاتی و امنیتی می‌باشد که اهداف بزرگی از جمله اسلام‌هراسی برای آن تعریف شده است. در این راه، به نظر می‌رسد اهداف زیر در دستور کار جدی داعش باشد:

- نشان دادن چهره زشت و ناپسند از اسلام با انجام کشتارهای فجیع و غیرانسانی؛
- تهییج شیعیان برای دامن زدن به جنگ مذهبی در عراق از طریق شیعه‌کشی و حمله به مقدسات شیعه؛
- تسری دادن به هرج‌ومرج در کل جغرافیای عراق و سایر مناطق پیرامون؛
- اجرای سناریوی راهبردی تجزیه سرزمینی عراق و زمینه‌سازی برای تشکیل حکومت موردنظر.

هادی (۱۳۹۳) نیز مهم‌ترین اهداف و انگیزه‌های داعش را به‌صورت زیر بیان نموده است:

- (۱) تجزیه کشورهای عراق و سوریه؛
- (۲) فرسایش توان داخلی عراق و سوریه و جلوگیری از توسعه و پیشرفت آن به‌عنوان متحد ایران؛
- (۳) سوءاستفاده از اختلافات مذهبی علیه شیعیان در عراق و سوریه؛
- (۴) اعلام نارضایتی خود و وهابیت از ارتباط دولت عراق و سوریه با جمهوری اسلامی ایران؛
- (۵) پررنگ کردن نقش منطقه‌ای عربستان به‌عنوان حامی کشورهای عربی از طریق ایجاد ناامنی در داخل عراق (هادی، ۱۳۹۳).

فراهم می‌شود. به نظر می‌رسد آمریکایی‌ها قصد دارند به نحوی خروج مفتضحانه خود در عراق را جبران کنند و فضایی را برای بازگشت خود به عراق در قالب‌های نوین فراهم کنند (سراج، ۱۳۹۳). اقدامات گروه تکفیری و بعثی در عراق منطبق بر اهداف آمریکا در منطقه است. ناآرامی‌ها و ماهیت حوادثی که در گستره وسیعی از منطقه مشهود است، ظرفیت فزون تری برای آمریکا مهیا می‌سازد که حضور خود را توجیه عملیاتی نماید و از سوی دیگر، حضور خود را نافذتر جلوه دهد. اگر الگوی رفتاری و ارزشی در منطقه به تشدید خشونت، بی‌ثباتی، هرج و مرج و فقر و حقارت منجر گردند، محققاً انتظاری جز این نباید داشت که آمریکا مداخله‌گرتر ظاهر گردد (دهشیر، ۱۳۹۳).

پارادوکس رویکرد غرب در مواجهه با گروه تروریستی داعش

در شرایطی که اذهان و افکار عمومی جهان، رویکرد نظام غرب و به‌ویژه آمریکا و انگلیس در حمایت همه‌جانبه آشکار از گروه تروریستی داعش را نظاره‌گردند، طرح تشکیل ائتلاف بر ضد آنها توسط همین نظام و به رهبری آمریکا، پارادوکس آشکاری را از رفتار غرب نشان می‌دهد. هرچند اعتقاد بر این است، تأمین منافع و اهداف مدنظر غرب، تغییر این رویکردها را تحت هر شرایطی توجیه می‌کند. آشنایی با این اهداف و منافع، در ادامه مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بخش اول: منافع غرب در حمایت از داعش

نظام غرب و به‌ویژه آمریکا و انگلیس در این سال‌ها سعی نموده تا با تجهیز اقتصادی نظامی و حمایت پنهان دیپلماتیک و رسانه‌ای از گروه‌های تکفیری، موازنه قدرت را به نفع خویش در منطقه راهبردی خاورمیانه تغییر دهد. این تلاش البته با سه هدف ویژه در سطح منطقه و جهان پیگیری می‌شود که شامل موارد زیر است:

- ۱) افزایش سطح ضریب امنیتی برای رژیم صهیونیستی با آشفته سازی کشورهای منطقه از طریق جنگ‌های داخلی و ایجاد تعادل سیاسی به نفع این کشور؛
- ۲) فشار بیشتر به خط مقاومت و کشورهای همسوی با جمهوری اسلامی با هدف تضعیف توان نظامی و

منحرف نمودن تمرکز سیاسی این کشورها علیه دشمنان واقعی خود؛

۳) آماده سازی نیروی سومی تحت عناوین جبهه النصره، داعش و جماعت اسلامی در منطقه با این هدف که در هر زمان، اهرمی برای دخالت نظامی و فشار به کشورهای هدف باشد.

در این رابطه، دولت آمریکا با ترسیم یک نقشه سه‌ضلعی، برنامه ویژه‌ای را برای دستیابی به این اهداف در نظر گرفته است:

۱) تشکیل جبهه رسانه‌ای واحد در غرب باهدف برجسته سازی قدرت کاریکاتوری دشمنان شیعه تحت عناوین فرعی و معکوس همچون مبارزان خلافت اسلامی و جنگجویان مقدس نظام خلیفه‌گری؛ این وظیفه بر دوش رسانه‌های قدرتمندی همچون صدای آمریکا، سی‌ان‌ان، بی‌بی‌سی، ان‌بی‌سی، رویترز و آسوشیتدپرس و رسانه‌های دیگر فراملی نهاده شده است.

۲) تشکیل نظام سازمان یافته حمایت اقتصادی از گروهک‌های تروریستی باهدف تجهیز مالی برای اثرگذاری بر توانایی جذب نیروهای انتحاری و جنگجویان خارجی از کشورهای اسلامی برای انجام اقدامات تخریبی در منطقه. این حمایت‌های مالی غالباً از طریق فشار بر عربستان سعودی و رژیم عربی قطر برای کمک‌رسانی به گروهک‌های تندرو صورت گرفته و در این زمینه بنا به شواهد موجود تابه‌حال بیش از میلیاردها دلار، کمک‌های نقدی این کشورها روانه حساب‌های مالی رهبران تکفیری شده است. البته یکی دیگر از محل‌های اصلی تأمین مالی این برنامه از ثروت‌های نفتی کشورهای عرب خلیج فارس است.

۳) ایجاد تشکیلات نظامی خاص باهدف آموزش و تجهیز نظامی و عملیاتی گروهک‌های تروریستی برای انجام عملیات خون‌بار در منطقه و کشورهای هدف. این برنامه از طریق پایگاه‌های ارتش آمریکا در عمان و قطر و همچنین سرویس اطلاعات نظامی رژیم صهیونیستی، سازمان موساد و سیا پیگیری می‌شود.

بخش دوم: منافع غرب در تشکیل ائتلاف ضد داعش

اهداف شکل‌گیری ائتلاف ضد داعش را نمی‌توان جدا از اهداف شکل‌گیری خود داعش دانست. بدین معنا که ایجادکنندگان و حامیان گذشته داعش، در راستای اهداف قبلی خود، اکنون ائتلاف ضد داعش تشکیل داده‌اند. مقامات آمریکا، تحولات جدید منطقه و موضوع داعش را تولیدکننده فرصت‌های جدید برای خود می‌دانند. به این حال در مورد اهداف واقعی ائتلاف جهانی داعش فرضیه‌های مختلفی مطرح است. عمده این فرضیه‌ها، هدف ائتلاف را فراتر از مقابله با داعش عنوان کرده‌اند. حتی در هدف‌گذاری بانیان و طراحان این ائتلاف، نشانه‌هایی از دنبال کردن یک طرح بلندمدت منطقه‌ای به منظور تأمین منافع راهبردی‌تر توسط قدرت‌های فرا منطقه‌ای مشاهده می‌شود (فیروزآبادی و همکاران، ۱۳۹۳). به منظور تحقق این رویکرد، تشکیل ائتلاف به‌ظاهر جهانی از سوی غرب در دستور کار قرار گرفته و تاکنون نشست‌های متعددی برگزار شده است.

بررسی اسناد، تحلیل‌ها، مصاحبه‌ها و نظایر آن نشان می‌دهد، ابهام و پیچیدگی زیادی در خصوص اهداف ائتلاف ضد داعش وجود دارد. آیت‌الله مکارم شیرازی، بر این باورند ائتلاف علیه داعش اهداف ضد اسلامی دارد و غرب به دنبال ناامنی منطقه است (خبرگزاری مهر، ۱۴ مهر ۹۳). هانی زاده (۱۳۹۳) ائتلاف بین‌المللی علیه داعش را یک نوع بازی بسیار کثیفی می‌داند که آمریکایی‌ها و غربی‌ها علیه مقاومت آغاز کرده‌اند (سایت تابناک). فرازی (۱۳۹۳) تطهیر کشورهای حامی تروریسم و در حاشیه قرار دادن کشورهای که به معنای واقعی به مبارزه با تروریسم پرداخته‌اند، تا خود صحنه‌گردان مبارزه با تروریسم باشند، را یکی از اهداف ائتلاف ضد داعش می‌داند. وی همچنین ائتلاف به‌اصطلاح جهانی علیه گروه تروریستی داعش را پرده‌ای دیگر از نمایش آمریکا برای تحقق اهداف سلطه‌جویانه خود در منطقه می‌داند. بروجردی، رییس کمیسیون امنیت ملی مجلس شورای اسلامی، نیز ائتلاف ضد داعش را بهانه آمریکا برای تحقق اهداف نامشروع خود در منطقه می‌داند و بر این باور است آمریکا و هم‌پیمانانش با سیاست مقابله‌گزینی با تروریسم، عدم صداقت در مبارزه با آن‌ها و منفعت‌طلبی و منفعت‌جویی در منطقه، در مبارزه با تروریست توفیقی نخواهند داشت (مهر، ۱۳۹۳). مرادی (۱۳۹۳)، برخی از اهداف ائتلاف ضد داعش

«ابزاری برای محبوبیت»، «بازیابی آبروی سیاسی» و «تضعیف دولت مرکزی سوریه» می‌داند. به باور هانی‌زاده (۱۳۹۳)، هدف این است که غرب به رهبری آمریکا بدون مراجعه به شورای امنیت سازمان ملل وارد سوریه شده و ضمن حمله‌شکلی و ظاهری به داعش، دولت سوریه را سرنگون کند و یک حکومتی که وابسته به امریکا است را در سوریه ایجاد کند. این امریکا است که در آینده از رهگذر در این همسویی به‌نوعی سعی می‌کند که دولت سوریه را تحت فشار قرار دهد و از طریق اشغال چند شهر یک حاکمیت جدید وابسته به خودشان را در سوریه ایجاد کند و در مرحله بعد عراق را به سه قسمت کردنشین، شیعه‌نشین و سنی‌نشین تقسیم کند (سایت تابناک). جوانی (۱۳۹۳) درعین‌حالی که هدف ائتلاف ضد داعش را تنبیه حداقلی این گروه تروریستی می‌داند، هدف اصلی ائتلاف را ساقط کردن بشار اسد می‌داند (خبرگزاری سراج ۲۴، ۸ آبان ماه ۱۳۹۳). فیروزآبادی و همکاران (۱۳۹۳) مطلوبیت‌های غرب و آمریکا از ائتلاف ضد داعش را به‌صورت زیر تبیین نموده‌اند:

۱. مدیریت و کنترل داعش در جغرافیای کنونی و جلوگیری از انتقال آنها به آمریکا و اروپا؛
 ۲. جلوگیری از انتقال انرژی تهدیدآمیز داعش علیه متحدان منطقه‌ای آمریکا؛
 ۳. بازگشت امنیتی و نظامی مجدد به منطقه؛
 ۴. حفظ و ارتقاء موقعیت مخالفان مسلح سوریه.
- در این راستا، ائتلاف، اهداف چند سطحی زیر را دنبال می‌کند:
۱. به حاشیه راندن ظرفیت‌های بومی منطقه برای مقابله با داعش؛
 ۲. جلوگیری از مقابله مؤثر با داعش؛
 ۳. شکل دادن به دور جدید فشارهای نظامی به حکومت سوریه؛
 ۴. ایجاد تغییر در اولویت‌های کشورهای منطقه؛
 ۵. مشارکت دادن رژیم صهیونیستی در فرایندهای جدید منطقه؛
 ۶. کاهش وزن و موقعیت ژئوپلیتیکی جمهوری اسلامی ایران؛
 ۷. تضعیف حکومت‌های مرکزی منطقه به نفع آینده رژیم صهیونیستی؛

۸. جلوگیری از روی کار آمدن حکومت مستقل، باثبات و مقتدر در عراق.
- شهیدی (۱۳۹۳) برخی از مهم‌ترین اهداف ائتلاف ضد داعش را به صورت زیر دسته‌بندی کرده است:
- داعیه سردمداری جهان: ایالات متحده آمریکا سعی دارد با ابزارهای مختلف ادعای رهبری خود را بر جهان حفظ کند. دولت فعلی آمریکا برخلاف دولت‌های پیشین سعی دارد از سیاست‌های یک‌جانبه‌گرایی پرهیز کند؛ بر این اساس تحقق اهداف و توجیه اقدامات خود را در قالب ائتلاف‌های منطقه‌ای و جهانی پیگیری می‌کند. این سیاست، ضمن کاهش هزینه‌های آمریکا، داعیه رهبری جهان را حفظ کرده و در عین حال می‌تواند از اتهاماتی همچون تک‌محوری و یک‌جانبه‌گرایی مبرا سازد. ایجاد ائتلاف ضد داعش توسط آمریکا از جمله اقداماتی است که به‌ظاهر جهان را علیه این گروه تروریستی بسیج کرده است.
 - احیاء شعار مبارزه با تروریسم: در حال حاضر گروه تروریستی داعش با توجه به رشد و پیشروی‌هایی که داشته است، نگرانی حامیان خود را برانگیخته که این نگرانی باعث شده است حامیان این گروه‌ها در چهارچوب یک ائتلاف، آن را مهار و یا نابود کنند. قطعاً آمریکا به‌عنوان رهبر این ائتلاف که قرار است عملیات علیه داعش را سازمان‌دهی کند، بیشترین بهره‌برداری تبلیغاتی را می‌برد و قصد دارد مانند دورانی که طالبان در افغانستان و صدام حسین در عراق را سرنگون کرد، بار دیگر خود را به‌عنوان یک «فرشته نجات» علیه تروریسم معرفی کند.
 - اعمال فشار به سوریه: آمریکا پیش‌از این در انجام حملات نظامی علیه سوریه به دلایل مختلفی از جمله مخالفت روسیه و ایران ناکام بوده است. بدیهی است این بار به بهانه داعش، زمینه حملات هوایی به سوریه برای آمریکا ایجاد شده و می‌تواند به بهانه مبارزه با داعش، مواضع و نقاط حساس نظام سوریه را مورد هدف قرار دهد. با این حال برخی ناظران از مقوله طولانی شدن بحران در قالب تئوری «آشوب خلاق» سخن گفته‌اند؛ به این معنا که حملات علیه داعش در سوریه حساب‌شده و محدود بوده و هدف از آن ایجاد

نوعی موازنه نسبی نظامی و میدانی میان نظام و مخالفان مسلح با محوریت گروه‌های قابل کنترل است؛ چنین طرحی در نهایت، تداوم جنگ فرسایشی و تضعیف نظام و محور مقاومت را دنبال می‌کند.

انزوای ایران و محور مقاومت: آمریکا از ابتدا تلاش کرد با ایجاد ائتلاف ضد داعش، جمهوری اسلامی ایران و جبهه مقاومت را در تنگنا قرار دهد. از نگاه آمریکا پذیرش و پیوستن ایران به ائتلاف ضد داعش، به معنای هم‌سویی و همراهی ایران با آمریکا است؛ و پیوستن به این ائتلاف، به‌منزله انزوای ایران تلقی می‌شود. با این حال ایران از ابتدا و در بالاترین سطح اعلام کرد ائتلاف بین‌المللی ضد داعش را قبول ندارد، زیرا به تعبیر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) اقدام مقامات آمریکایی برای تشکیل یک ائتلاف بین‌المللی به‌منظور مبارزه با داعش، پوچ، توخالی و جهت‌دار است و تناقضات آن‌ها در عمل و اظهاراتشان، نشان‌دهنده این حقیقت است. به همین دلیل پیوستن به این ائتلاف از سوی ایران، منتفی است.

روش‌شناسی تحقیق

هدف از این مطالعه، بررسی و رتبه‌بندی مهم‌ترین اهداف ائتلاف ضد داعش است. این مهم می‌تواند دانش موجود نسبت به موضوع تحقیق را افزایش داده و از طرفی نتایج آن در یافتن راهکارهای متناسب در راستای آمادگی جمهوری اسلامی ایران کاربرد دارد، بنابراین نوع پژوهش توسعه‌ای کاربردی است. روش پژوهش، آمیخته با استفاده از روش موردی و زمینه‌ای است. جامعه آماری این پژوهش، شامل دو دسته مستندات موجود قابل دسترس برای استخراج داده‌ها و تعداد ۵۰ نفر خبرگان، پیشکسوتان و متخصصان آشنا به مباحث امنیتی و دفاعی برای قضاوت و سنجش و رتبه‌بندی اهداف است که به صورت تصادفی انتخاب شده‌اند. روش و ابزار گردآوری داده‌ها با استفاده از روش کتابخانه‌ای تخصصی و با استفاده از ابزار آرشيو و منابع اینترنتی و همچنین روش میدانی با استفاده از پرسش‌نامه می‌باشد. برای رتبه‌بندی اهداف از فرآیند تحلیل شبکه‌ای (ANP)^۱ با استفاده از نرم‌افزار سوپر دسیژن استفاده شد.

تحلیل فرآیند شبکه‌ای

فرآیند تحلیل شبکه‌ای، پژوهشگر را در تحلیل انواع مسائل سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، نظامی و حتی موارد تکنیکی و فنی و در مورد موضوعات فناورانه یاری نموده و با بکارگیری تمامی عوامل و معیارهای محسوس و نامحسوس، قالب جامعی را برای تحلیل این مسائل در حوزه علوم انسانی فراهم می‌نماید. منطق اصلی این تکنیک برای تحلیل پدیده‌ها، تحلیل رفتار کنش‌گران بر اساس قضاوت‌هایی است که آنها را به انجام عمل و یا اتخاذ تصمیمی خاص از میان گزینه‌های مختلف پیش روی هدایت نموده است.

در استفاده از تکنیک تحلیل فرآیند شبکه‌ای، سلسله‌مراتب یا شبکه‌ای از معیارها و عناصر را در نظر می‌گیرند که نسبتی با مسئله پژوهش داشته و هر کدام از آنها دارای ارزش و اعتبار خاص خود در فرآیند انتخاب می‌باشند. سپس بر اساس الگوهای ریاضی مبتنی بر عملیات ماتریس‌ها، ارجحیت و اهمیت هر عنصر در تحقق هدف، به‌وسیله مقایسه زوجی (دودویی) مشخص شده و با ترکیب و سنتز قضاوت‌ها تحلیل نهایی مسئله، حاصل و امکان پیش‌بینی نتایج بر اساس اولویت عناصر میسر می‌گردد. این تکنیک، ترکیب معیارهای کمی و کیفی را ممکن ساخته و به‌وسیله مقایسه زوجی، به محقق این امکان را می‌دهد که فارغ از هرگونه نفوذ و مزاحمت عوامل خارجی، تمرکز خود را فقط بر مقایسه دو معیار و یا دو گزینه محدود نموده و بر اساس رهیافت نظری خود، ارجحیت و یا اهمیت هریک از دو عنصر را نسبت به معیار یا گزینه واحد مشخص کند. علاوه بر این، در مقایسه دودویی، به دلیل اینکه محقق فقط دو عامل را نسبت به هم سنجیده و به عوامل دیگر توجه ندارد، لذا اطلاعات ارزشمندی در خصوص عوامل مختلفی که بر کنش مؤثر می‌باشند، فراهم

آورده و جایجایی اولویت هریک از عناصر، تحلیل نتایج حاصل از کنش خواهد بود.

مراحل فرآیند تحلیل شبکه‌ای

- ۱) تعریف هدف مسئله تصمیم؛
- ۲) تشخیص لزوم وجود هریک از عناصر استراتژیک: منظور این است که محقق عناصر استراتژیک موردنیاز خود را برای طراحی برای شبکه موردنظر تشخیص دهد؛
- ۳) ایجاد سلسله‌مراتب کنترل برای هریک از عناصر (شبکه تصمیم، شبکه کنترل)؛
- ۴) برقراری ارتباط موردنیاز میان عناصر موردنظر؛
- ۵) انجام مقایسه‌های زوجی میان عناصر مرتبط؛
- ۶) انجام مقایسه‌های زوجی میان خوشه‌های مؤثر بر یکدیگر؛
- ۷) محاسبه اولویت‌های محدود ابر ماتریس تصادفی؛
- ۸) ایجاد یک مدل رتبه‌بندی برای تعیین اولویت‌های عناصر؛
- ۹) سنتز گزینه‌ها در سطح معیارهای کنترل با استفاده از وزن هریک از عناصر؛
- ۱۰) راهبری تحلیل حساسیت بر روی نتایج نهایی.

تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق

الف: یافته‌ها

یافته اول: همان‌گونه که در روش‌شناسی تحقیق آمده است، جامعه آماری این تحقیق، شامل دو بخش مستندات و خبرگان می‌باشد. با مراجعه به مستندات قابل‌دسترس، فهرست مهم‌ترین اهداف ائتلاف در قالب جدول زیر جمع‌آوری گردید.

برخی از اهداف ائتلاف ضد داعش (مأخذ: پژوهشگران)

اهداف	ردیف
بازگشت و تسلط امنیتی و نظامی آمریکا در منطقه	۱
جولوگیری از انتقال انرژی تهدیدآمیز داعش علیه متحدان منطقه‌ای آمریکا	۲
تضعیف مقاومت به نفع رژیم صهیونیستی	۳
در حاشیه قرار دادن کشورهایی که به معنای واقعی در خط مقدم مبارزه با تروریسم هستند	۴
بازیابی آبروی سیاسی و جبران شکست‌های پی‌درپی آمریکا در عراق، سوریه و در منطقه	۵
تغییر اولویت کشورهای منطقه	۶
تخریب زیرساخت‌های جهان اسلام و سیطره بر ثروت‌های آنها	۷

اهداف	ردیف
حفظ امنیت رژیم صهیونیستی	۸
پایان دادن به جنگ داخلی سوریه و حمایت از ایجاد یک دولت انتقالی	۹
کاهش وزن ژئوپلیتیک جمهوری اسلامی ایران	۱۰
براندازی نظام سوریه	۱۱
تجزیه عراق	۱۲
تظاهر به مخالف بودن با تروریسم	۱۳
حفظ و ارتقاء موقعیت مخالفان مسلح سوریه	۱۴
سهام‌خواهی برای داعش در کشورهای مربوطه	۱۵
انزوای ایران و محور مقاومت	۱۶
مدیریت و کنترل داعش در جغرافیای کنونی و جلوگیری از انتقال آنها به آمریکا و اروپا	۱۷
استمرار نابسامانی در خاورمیانه و تضعیف حکومت‌های منطقه به نفع رژیم صهیونیستی	۱۸
تغییر مرزها و شکل دهی خاورمیانه جدید به نفع رژیم صهیونیستی	۱۹
تطهیر آمریکا، کشورهای غربی و متحدان منطقه‌ای و برائت از داعش	۲۰
کار تبلیغاتی حزبی درون آمریکا	۲۱
جلوگیری از توسعه و پیشرفت کشورهای خاورمیانه	۲۲
طرفداری از اقلیت‌های قومی مذهبی مانند ایزدی‌ها، مسیحی‌ها و ترکمن‌ها در عراق	۲۳
حضور در حیات خلوت روسیه	۲۴
افزایش حمایت سیاسی، اقتصادی، و امنیت عراق، به‌ویژه زنده کردن توافقنامه چهارچوب استراتژیک ایالات متحده و عراق	۲۵
جلوگیری از مقابله مؤثر با داعش	۲۶
کاهش بحران انسانی مؤثر بر میلیون‌ها نفر از مردم سوریه و عراق	۲۷
بازگرداندن تمامیت ارضی عراق و سوریه	۲۸
ساخت و مدیریت یک ائتلاف بین‌المللی برای شکست ISIS و ایجاد ثبات در منطقه	۲۹
جلوگیری از روی کار آمدن حکومت مستقل و مقتدر در عراق	۳۰
مشارکت دادن رژیم صهیونیستی در فرآیندهای جدید منطقه	۳۱

یافته دوم: حرکت بر مدار مراحل فرآیند تحلیل شبکه‌ای

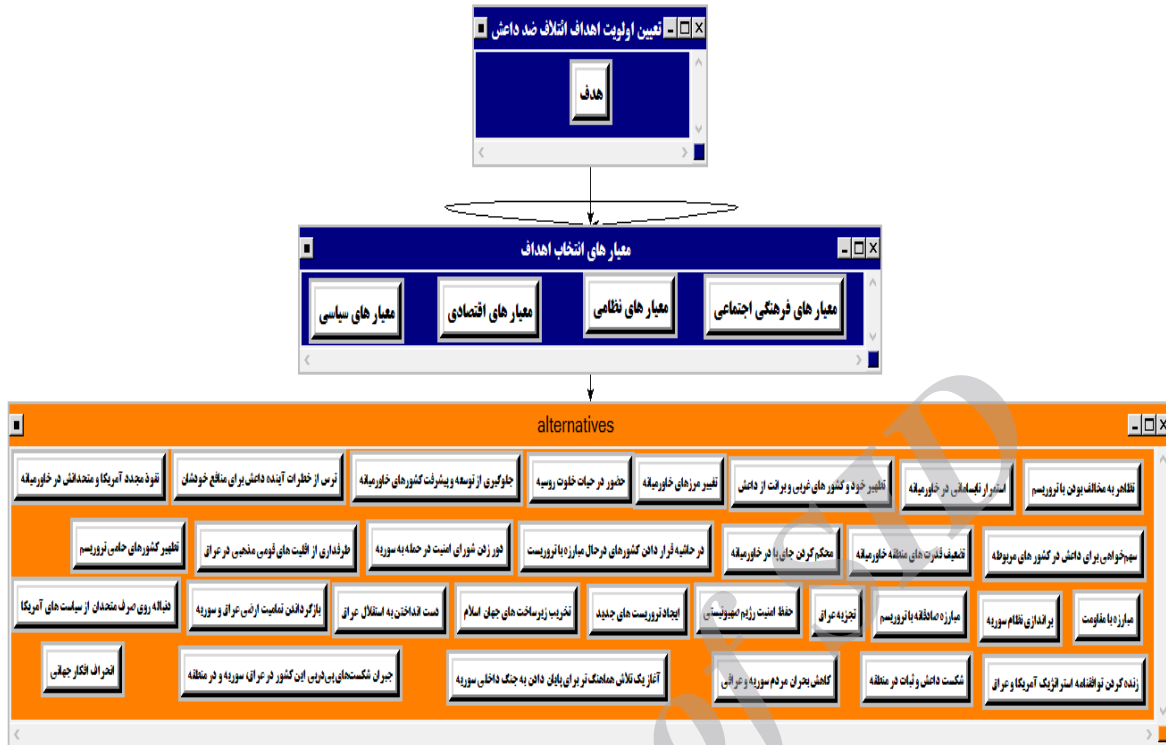
گام اول: تعریف هدف مسئله تصمیم‌به‌عنوان اولین مرحله از فرآیند تحلیل شبکه‌ای و پس‌از آن تعریف معیارهای دسته‌بندی اهداف در چهار قالب «فرهنگی اجتماعی»، «نظامی»، «اقتصادی»، و «سیاسی» با تشکیل جمع خبرگی انجام گردید. چارچوب این گام در محیط نرم‌افزار، در شکل زیر نشان داده شده است.

گام دوم: مقایسه زوجی بین معیارهای چهارگانه در این گام صورت گرفت تا مشخص شود کدام‌یک از این معیارها رقیب جدیدی تری نسبت به یکدیگر می‌باشند. یافته‌ها نشان داد، در مقایسه زوجی بین معیارها، معیار «سیاسی» بیشترین و معیار «نظامی» کمترین می‌باشند. چارچوب این گام در محیط نرم‌افزار، در شکل زیر نشان داده شده است.

گام سوم: مقایسه زوجی بین اهداف ذیل هر یک از معیارهای چهارگانه، در این مرحله انجام گردید. به بیانی دقیق‌تر، در این مرحله تعداد ۲۳۱ مقایسه زوجی اهداف با معیار سیاسی، ۳۶ مقایسه زوجی اهداف با معیار اقتصادی؛ ۱۵۳ مقایسه زوجی اهداف با نظامی؛ و ۷۸ مقایسه زوجی اهداف با معیارهای فرهنگی اجتماعی با مراجعه به جامعه آماری صورت پذیرفت. نمونه‌ای از چارچوب این گام نیز در محیط نرم‌افزار، در شکل ۳ نشان داده شده است.

پس از اعمال مقایسه‌های زوجی در نرم‌افزار، نتایج در سه وضعیت ایدئال، نرمال و خام برابر فرمت زیر حاصل گردید. فرمت اشاره‌شده، دارای دو بخش گرافیکی و نمایش اعداد می‌باشد. حداقل مقادیر برای وضعیت‌های ایدئال، نرمال، و خام، صفر و حداکثر یک می‌باشد. میزان بیشتر نزدیکی به مقدار عدد «یک» بیان‌گر رتبه بالاتر آن در مقایسه با سایر مؤلفه‌ها می‌باشد. بر این اساس، در شکل ۴، «تضعیف

قدرت‌های خاورمیانه» با مقدار ایده‌آل «۱» و «بازگرداندن ترتیب بالاترین و پایین‌ترین اولویت می‌باشد. تمامیت ارضی عراق و سوریه» با مقدار ایده‌آل «صفر» به

شکل شماره ۱: پروسه انجام کار در محیط نرم‌افزار سوپر دسیژن

Super Decisions

File Design Assess/Compare Computations Networks Help

Comparisons wrt "???" node in "????? ??? ?????? ??????" cluster

File Computations Misc Help

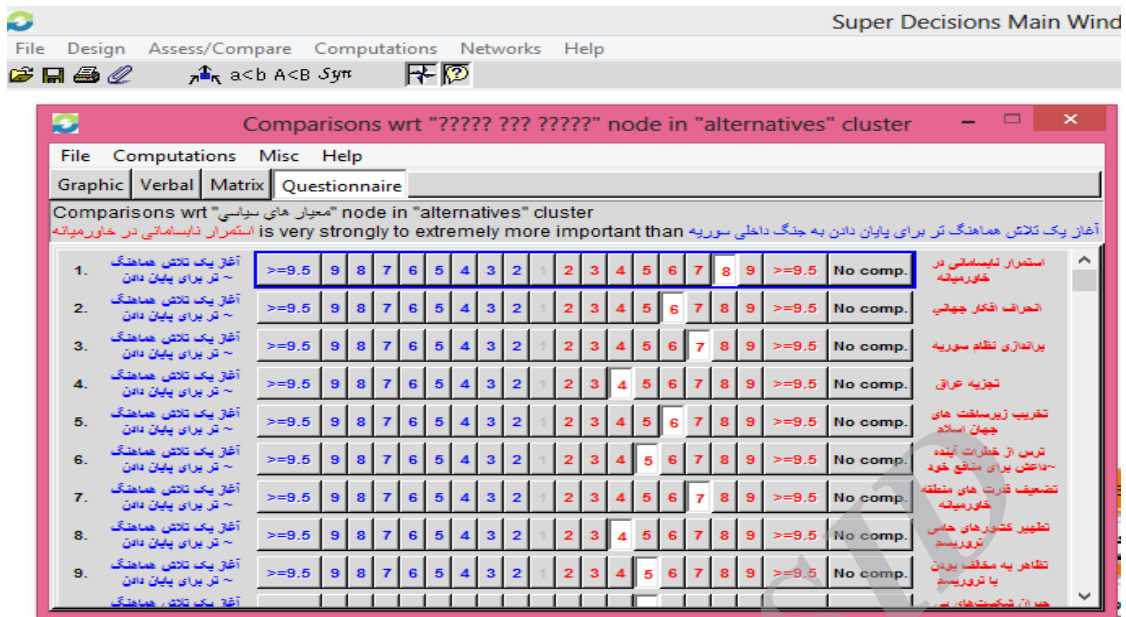
Graphic Verbal Matrix Questionnaire

Comparisons wrt "هدف" node in "معیار های انتخاب اهداف" cluster

معیار های اقتصادی is moderately more important than معیار های نظامی

1. معیار های اقتصادی	>=9.5	9	8	7	6	5	4	3	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	>=9.5	No comp.	معیار های سیاسی
2. معیار های اقتصادی	>=9.5	9	8	7	6	5	4	3	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	>=9.5	No comp.	معیار های فرهنگی اجتماعی
3. معیار های اقتصادی	>=9.5	9	8	7	6	5	4	3	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	>=9.5	No comp.	معیار های نظامی
4. معیار های سیاسی	>=9.5	9	8	7	6	5	4	3	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	>=9.5	No comp.	معیار های فرهنگی اجتماعی
5. معیار های سیاسی	>=9.5	9	8	7	6	5	4	3	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	>=9.5	No comp.	معیار های نظامی
6. معیار های فرهنگی اجتماعی	>=9.5	9	8	7	6	5	4	3	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	>=9.5	No comp.	معیار های نظامی

شکل شماره ۲: مقایسه زوجی معیارها

شکل شماره ۳: مقایسه زوجی اهداف نسبت به معیار سیاسی

Name	Graphic	Ideals	Normals	Raw
آغاز یک تلاش هماهنگ تر ~ برای پایان دادن به جنگ د		0.100242	0.009226	0.004613
استمرار نابسامانی در خاورمیانه		0.650624	0.059882	0.029941
انحراف افکار جهانی		0.274053	0.025223	0.012612
ایجاد تروریسم های جدید		0.072116	0.006637	0.003319
بازگرداندن تعامیت ارضی عراقی و سوریه		0.000000	0.000000	0.000000
براندازی نظام سوریه		0.674963	0.062122	0.031061
تجزیه عراق		0.182700	0.016815	0.008408
تخریب زیرساخت های جهان اسلام		0.130743	0.012033	0.006017
ترس از خطرات آینده داعش برای منافع خودشان		0.302254	0.027819	0.013909
تضعیف قدرت های منطقه خاورمیانه		1.000000	0.092038	0.046019
تطهیر خود و کشورهای شری و برانت از داعش		0.183863	0.016922	0.008461
تطهیر کشورهای حامی تروریسم		0.064202	0.005909	0.002955

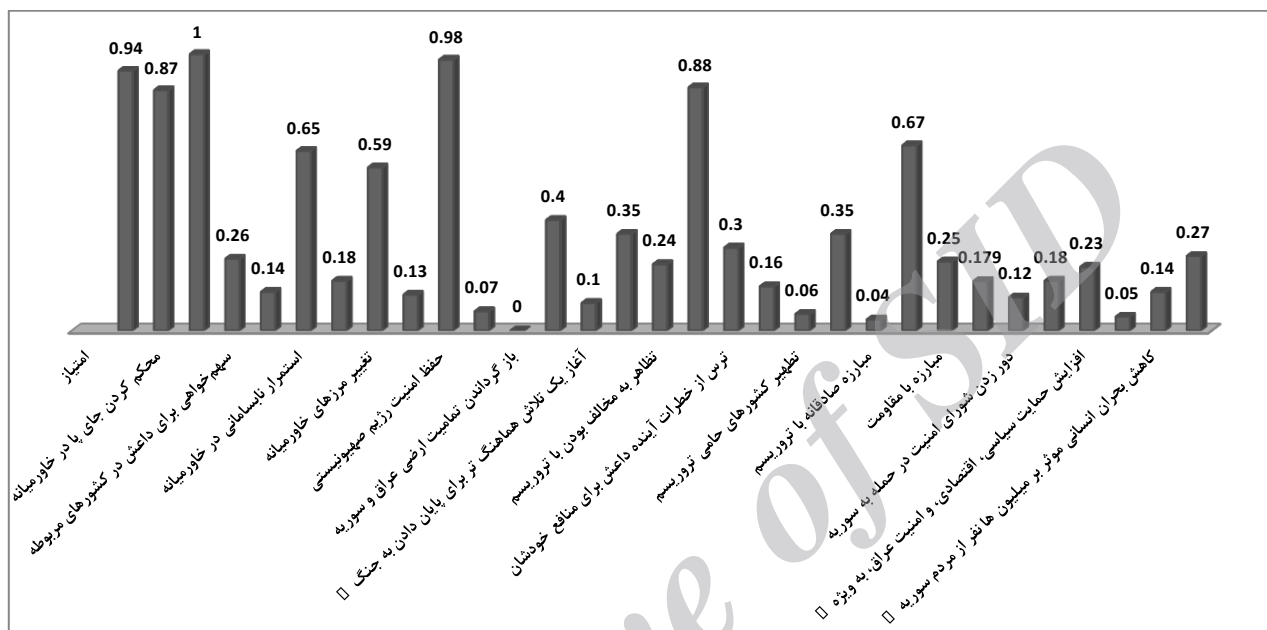
شکل شماره ۴: خروجی نرم‌افزار پس از تحلیل اطلاعات وارد شده در سه وضعیت ایده آل، نرمال و خام

ذیل استخراج گردید. فهرست کامل اهداف و وزن متناسب هر یک در شکل زیر ترسیم گردید.

- (۱) تضعیف قدرت‌های منطقه خاورمیانه
- (۲) حفظ امنیت رژیم صهیونیستی
- (۳) نفوذ مجدد آمریکا و متحدانش در خاورمیانه

یافته سوم: شناخت و رتبه‌بندی مهم‌ترین اهداف پس از اجرای گام سوم بالا، وزن هر یک از اهداف که در واقع میانگین نظر جامعه آماری در هر گزینه است، مشخص و فهرست تعداد ۱۳ هدف مهم ائتلاف ضد داعش به شرح

- ۴) جلوگیری از توسعه و پیشرفت کشورهای خاورمیانه
 ۵) محکم کردن جای پا در خاورمیانه
 ۶) براندازی نظام سوریه
 ۷) استمرار نابسامانی در خاورمیانه
 ۸) تغییر مرزهای خاورمیانه
 ۹) حضور در حیات خلوت روسیه
- ۱۰) دست انداختن به استقلال عراق
 ۱۱) در حاشیه قرار دادن کشورهای که به معنای واقعی در خط مقدم مبارزه با تروریسم هستند
 ۱۲) ترس از خطرات آینده داعش برای منافع خودشان
 ۱۳) انحراف افکار جهانی

شکل شماره ۵: نمودار وزن هر هدف پس از احصاء نتایج کلی

همچنان که در شکل شماره ۵ دیده می‌شود، از نظر جامعه آماری، «تضعیف قدرت‌های منطقه خاورمیانه» با میزان وزن «۱» در رتبه نخست اهداف ائتلاف ضد داعش می‌باشد. «حفظ امنیت رژیم صهیونیستی» با میزان وزن «۰/۹۸» و «نفوذ مجدد آمریکا و متحدانش در خاورمیانه» با میزان وزن «۰/۹۴» به عنوان اولویت‌های دیگر می‌باشند. نکته جالب یافته‌ها این است که برخلاف ادعای غرب، از دیدگاه جامعه آماری، در عمل هرگز «بازگرداندن تمامیت عرضی کشورهای موردتهاجم عراق و سوریه» و نیز تأمین «امنیت» آنها در اهداف آنها جایگاهی ندارد.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

در این تحقیق که به هدف آینده‌پژوهی اهداف ائتلاف ضد داعش صورت گرفت، پس از طرح مسئله، به مرور اجمالی ادبیات مرتبط پرداخته شد. در بیان اهمیت و ضرورت این

ب: تجزیه و تحلیل یافته‌ها

یافته‌های این مطالعه، نشان می‌دهد اهداف شکل‌گیری ائتلاف ضد داعش همانند اهداف شکل‌گیری خود داعش، در راستای اهداف قبلی غرب و آمریکا و متحدان منطقه‌ای آن می‌باشد. مرور مجدد تعداد ۱۳ هدف مهم از ائتلاف که بر اساس مراجعه به قضاوت خبرگان در این مطالعه حاصل گردید، نشان می‌دهد گزاره و راهبردی معطوف به برخورد مستقیم و یا غیرمستقیم به جریان تروریسم و گروه تکفیری داعش به عنوان یکی از نمادها و مصادیق مورد مطالعه این تحقیق و رژیم صهیونیستی به عنوان نماد و مصداق واقعی تروریسم جهانی از سوی آمریکا و غرب نیست. به بیانی دیگر، ائتلاف ضد داعش تولیدکننده فرصت جدیدی است تا غرب و آمریکا طرح‌های بلندمدت منطقه‌ای خود را به منظور تأمین منافع راهبردی دنبال نمایند.

با آنها است. یکی از این تصاویر مجعول، اسلام خشن و متحجر است که البته در حداقل زمان و به صورت وسیع با استفاده از دلارهای نفتی کشورهای مرتجع منطقه، در همه اقصی نقاط جهان برای افکار عمومی ارائه می‌شود. قطعاً این مهم با اسلام ناب که در قالب اندیشه‌های متعالی مهدویت، تصویری اطمینان‌بخش، امید آور و انگیزه آفرین از آینده روشن بشریت را ارائه می‌دهد، مغایرت دارد. در مقابل، عملاً اندیشه لیبرال دمکراسی غرب مبنی بر نظریه جنگ تمدن‌های هانتینگتون را به عنوان تصویر آینده بشریت و البته با هدف اسلام هراسی مطرح و تقویت می‌کند. روشن است در این شرایط و با توجه به توجیه افکار عمومی، حضور در هر مکانی و زمانی را برای خود و متحدانش موجه می‌نمایند.

۳) محور مشترک پروژه اسلام هراسی و ایران هراسی، همانا شیعه هراسی است. دشمنان اسلام، همواره بر طبل اختلاف شیعه و سنی و نیز عرب و عجم کوبیده‌اند. در شرایطی که ایران اسلامی همواره بر اتحاد امت اسلام در برابر دشمن جهان اسلام، رژیم اشغالگر قدس تأکید نموده است، استکبار جهانی آن را تلاشی برای تسلط گفتمان و جهان‌بینی ایرانی اسلامی بر منطقه و جهان اسلام قلمداد نموده و با القاء ترس و وحشت بر حاکمان برخی کشورهای اسلامی و عربی منطقه، عملاً آنها را بازیگر اصلی در پروژه اسلام هراسی و ایران هراسی قرار داده‌اند. این مهم به معنای غافل شدن از دشمن واقعی جهان اسلام، همانا رژیم اشغالگر قدس است.

۴) مشارکت فعال در طراحی و خلق آینده از حقوق بازیگران و ذینفعان اصلی است. مطالعه جغرافیایی سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، اقلیمی و سایر موارد در بین بسیاری از کشورهای منطقه و عربی نشان می‌دهد که وجه افتراقات آنها بسیار بیشتر از اشتراکاتشان می‌باشد. با این حال استکبار جهانی و اتاق‌های فکرشان، همواره از کوچک‌ترین فرصت‌های ممکن که همگرایی آنها را توجیه نماید، بهترین و بیشترین استفاده ممکن را به عمل آورده‌اند و از این طریق با ارائه چشم‌انداز مشترک، برای نزدیک شدن

مطالعه، همچنان که پیش‌تر اشاره گردید، بحران تروریستی داعش از ابعاد مختلفی با امنیت ملی جمهوری اسلامی مرتبط است. این ارتباط حداقل از دو منظر «ماهیت ضد اسلامی ایرانی داعش و به تبع آن حمایت حامیان از شکل‌گیری و ادامه حیات آن»؛ و «دشمنی همیشگی ائتلاف ضد داعش به رهبری آمریکا و نیز برخی از متحدانش نسبت به جمهوری اسلامی ایران» قابل طرح می‌باشد. بر این مبنای واکاوی ماهیت اصلی گروه تروریستی داعش، اهداف و انگیزه‌های آن و نیز حامیان منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای این گروه صورت گرفت. استخراج مهم‌ترین اهداف ائتلاف ضد داعش از مستندات قابل دسترس، اقدام دیگری بود که در ادامه انجام شد. با مراجعه اهداف استخراج شده به جامعه خبرگی، احصاء مهم‌ترین آنها بر اساس تکنیک فراتحلیل شبکه‌ای گام دیگری بود که منجر به شناسایی تعداد ۱۳ اولویت اول اهداف ائتلاف ضد داعش گردید. این تحقیق نشان داد، «تضعیف قدرت‌های منطقه خاورمیانه»؛ «حفظ امنیت رژیم صهیونیستی» و «نفوذ مجدد آمریکا و متحدانش در خاورمیانه» از مهم‌ترین اهداف ائتلاف ضد داعش می‌باشد. و از سوی دیگر، برخلاف ادعای غرب، در عمل هرگز «بازگرداندن تمامیت ارضی کشورهای مورد تهاجم عراق و سوریه» و نیز تأمین «امنیت» آنها در اهداف آنها جایگاهی ندارد.

بررسی میزان همخوانی این نتایج با گرایش‌های چهارگانه آینده‌پژوهی قابل توجه می‌باشد:

۱) تضعیف محور مقاومت به رهبری جمهوری اسلامی ایران، راهبرد محوری و همیشگی استکبار جهانی است. غفلت از این مهم، به معنای فراموش کردن دشمنی دیرینه گرگ و میش است. بر این مبنای و در شکل ساده آینده‌پژوهی پیش‌بینانه با همه اشکالاتی که بر رویکرد خطی وارد است، می‌توان انتظار داشت که در راستای حاکم بودن قانون جبر بر جهان، آینده درست آمریکایی در مسئله داعش، ولو مبارزه با آن، در همان مسیری حرکت می‌کند که قبلاً بوده است. این مسیر همانا تضعیف قدرت مقاومت منطقه و جمهوری اسلامی ایران است.

۲) یکی از کارکردهای اتاق‌های فکر دنیای استعمار و استکبار، خلق روزمره تصویرهای مجعول از آینده و صدور آنها به دیگر جوامع و خصوصاً جوامع در ستیز

- ۹) شهیدی، فرزانه (۱۳۹۳)، «ائتلاف ضد داعش، اهداف و انگیزه‌ها»، اندیشکده تبیین، قابل‌دسترس در سایت خبرگزاری فارس به تاریخ ۲۵ شهریور.
- ۱۰) فرازی علی‌اکبر، (۱۳۹۳)، قابل‌دسترس در سایت خبرگزاری فارس.
- ۱۱) فرمانیان، مهدی، (۱۳۸۸)، مبانی فکری سلفیه، پایان‌نامه مقطع دکترا، مرکز تربیت مدرس دانشگاه قم
- ۱۲) فیروزآبادی، سید حسن (۱۳۹۳)، «تکفیری‌های داعش را بشناسیم» تهران، انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی، چاپ اول.
- ۱۳) محمدرضا مرادی (۱۳۹۳)، «اهداف پنهان ائتلاف بین‌المللی ضد داعش و دلایل عدم حضور ایران»، ماهنامه هدایت شماره ۱۵۲
- ۱۴) محمدیان، جواد، (تیر ۱۳۹۳)، خاستگاه داعش از آغاز شکل‌گیری تاکنون، پایگاه خبری تحلیلی زرین‌نامه
- ۱۵) مسجد جامعی، محمد، (۱۳۸۶)، تحولات اندیشه سلفی در دوران معاصر، کدامین آینده؟ دفتر مطالعات امور خارجه، (سخنرانی ۸۶/۱۱/۲)
- ۱۶) گاهنامه سخن هادی، (خرداد و تیر ۱۳۹۳)، شماره‌های ۱۰۳ و ۱۰۲، معاونت سیاسی نمایندگی ولی‌فقیه در سپاه
- ۱۷) هندرسن، سیمون، (خرداد ۱۳۹۳)، خبرگزاری تحلیلی ایران، داعش، طرح سعودی‌ها برای مقابله با نفوذ ایران در خاورمیانه است.
- ۱۸) هانی زاده، حسن (۱۳۹۳)، «اهداف ائتلاف بین‌المللی ضد داعش»، قابل‌دسترس در سایت تابناک.

یادداشت‌ها

¹ Analytic Hierarchy Process (ANP)

آنها اقدام نموده‌اند. این مهم هرگز در نتیجه ضرورت اتحاد و نزدیکی آنها برای خودشان نبوده است، بلکه این همگرایی برای تحقق اهداف بزرگی مانند تأمین امنیت رژیم اشغالگر، تضعیف محور مقاومت، توجیه حضور، تأمین منافع اقتصادی درازمدت و نظایر آن است که با استفاده ابزاری از کشورهای منطقه و در قالب واژگانی فریبنده مانند ائتلاف منطقه‌ای، جهانی و نظایر آن صورت می‌گیرد.

با توجه به قابلیت تکنیک فرآیند تحلیل شبکه‌ای، یکی از پیشنهادهای این مطالعه، انجام رتبه‌بندی و تعیین مهم‌ترین اهداف ائتلاف ضد داعش در قالب‌های موردی همانند فرهنگی؛ اجتماعی؛ اقتصادی؛ اعتقادی، منطقه‌ای، فرا منطقه‌ای، کوتاه‌مدت، بلندمدت و نظایر آن است. این مهم به دلیل عمیق‌تر شدن مطالعه، می‌تواند به شناخت ماهیت تشکیل ائتلاف ضد داعش برای کمک به تصمیم‌گیران در جهت اخذ تدابیر و تصمیم منطقی و مناسب مفید واقع گردد.

فهرست منابع

- ۱) مؤسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی مرکز آینده‌پژوهی علوم و فناوری دفاعی (۱۳۸۸)، «آینده‌پژوهی مفاهیم و روش‌ها»
- ۲) اسدی، علی‌اکبر، (۱۳۸۸)، «ظهور و افول القاعده در عراق». فصلنامه راهبرد، سال هجدهم، شماره ۵۱.
- ۳) آیت‌الله مکارم شیرازی (۱۳۹۳)، «اهداف ائتلاف ضد داعش»، قابل‌دسترس در خبرگزاری مهر، به تاریخ ۱۴ مهرماه.
- ۴) پرن‌دین، لطف‌الله، (خرداد ۱۳۹۳) پایگاه تحلیلی برهان
- ۵) سبحانی، جعفر، (بهمن ۱۳۹۰) سلف و سلفی‌گری ۲، مجله فلسفه و کلام، درس‌هایی از مکتب اسلام، شماره ۶۰۹
- ۶) سراج، رضا (خرداد ۱۳۹۳)، «تحلیل راهبردی و کلان ناآرامی‌های اخیر عراق»، اندیشکده راهبردی تبیین،
- ۷) سهیل، عنایت‌الله (۱۳۸۸)، «پرسش از آینده»، ترجمه مسعود منزوی، تهران، مرکز آینده‌پژوهی علوم و فناوری دفاعی.
- ۸) شاه‌حسینی، (خرداد ۱۳۹۳)، وب‌سایت شخصی، جریان‌شناسی سلفی‌گری معاصر گروه تکفیری داعش